

**PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA  
KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO, CZY STOSOWANIA PRZEMOCY  
DOMOWEJ  
W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. KAZIMIERZA WIELKIEGO  
W ROGACH**

**PODSTAWA PRAWNA:**

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870),  
Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw,

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 289, 535) — art. 9a ust. 3 pkt 4 i ust. 13, art. 9d i art. 12 ust. 1,

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553 z późn. zm.) — art. 115 § 11,

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U. 2023 poz. 1158),

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. 2023 poz. 1163)

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz.U. 2023 poz. 1807),

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej (Dz.U. 2023 poz. 1827),

Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej ( Dz.U. 2023 poz. 116),

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938 z późn. zm.)

## I. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PROCEDURY

Głównym celem „Niebieskich Kart” jest usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Szkoła zobowiązana jest do uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty”, w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy w rodzinie. Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (definicja WHO). Zawsze pierwszym obowiązkiem osoby, która dowiaduje się, że dziecko jest krzywdzone, jest zatrzymanie krzywdzenia. Interwencja prawna w sytuacji krzywdzenia dziecka rozumiana jest jako powiadomienie odpowiednich instytucji o przestępstwie lub zagrożeniu dobra dziecka, w celu podjęcia działań w ramach swoich obowiązków służbowych. Działania te zapobiegają krzywdzeniu dziecka, spowodują wyciągnięcie odpowiedzialności w stosunku do sprawcy i wesprą dziecko oraz rodzinę w sytuacji kryzysu. Odpowiedzialność nauczycieli, wychowawców, innych pracowników pedagogicznych oraz pracowników niebędących nauczycielami za pomoc dzieciom krzywdzonym wynika również z innych przepisów prawa, m.in. Kodeksu postępowania karnego – art. 304, Kodeksu karnego – art.162, Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, art. 12, Kodeksu postępowania cywilnego – art. 572, Konwencji o Prawach Dziecka.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” dyrektor, każdy nauczyciel, pedagog, psycholog szkolny mogą wszcząć procedurę przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” i w ciągu 5 dni roboczych przekazać go przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka, czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadzić należy w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Jeżeli osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc wobec dziecka, jest któraś z tych osób, to działania z udziałem dziecka przeprowadza się w

obecności osoby mu najbliższej i pełnoletniej oraz w miarę możliwości w obecności psychologa. Formularz powinien być wypełniony podczas rozmowy z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie. Rozmowa taka może odbyć się w placówce oświatowej lub w miejscu pobytu tej osoby.

## **II. ZASADY POSTĘPOWANIA SZKOŁY W SYTUACJI KRZYWDZENIA MAŁOLETNIEGO, CZY STOSOWANIA PRZEMOCY DOMOWEJ**

- **Nauczyciel, pracownik niepedagogiczny:**

W przypadku uzyskania informacji, że małoletni jest osobą doznającą przemocy domowej lub jej świadkiem pracownik szkoły powinien niezwłocznie przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy, pedagogowi szkolnemu, czy dyrektorowi szkoły- sporządzając notatkę z przekazanych informacji.

- **Wychowawca:**

1. Przeprowadza rozmowę z uczniem: buduje relację opartą na zaufaniu. Wyjaśnia, że stosowanie przemocy to łamanie prawa i poważna sprawa, która wymaga pomocy innych, zaufanych osób. Informuje również o konieczności kontaktu z rodzicami (zaufanym opiekunem, w przypadku kiedy rodzic jest sprawcą przemocy), gwarantując dziecku bezpieczeństwo.
1. Wypełnia z pedagogiem/ psychologiem KWESTIONARIUSZ OCENY RYZYKA WYSTĘPOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE WOBEC DZIECKA (załącznik) i postępuje zgodnie z Algorytmem (załącznik)
1. Nawiązuje pilnie kontakt z rodzicami/opiekunami. Informuje o stanie małoletniego, np. konieczności przebadania dziecka przez lekarza oraz o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy. Sporządza z rozmowy notatkę.
1. W dalszej pracy wychowawczej wspiera małoletniego, zabiega o prawidłową integrację dziecka z zespołem klasowym, tworzy atmosferę bezpieczeństwa i pełnej akceptacji.
1. Systematycznie współpracuje z rodzicami, pedagogiem szkolnym i nauczycielami uczącymi dziecko.

- **Pedagog/ psycholog szkolny we współpracy z nauczycielami i specjalistami pracującymi z małoletnim (z zespołem wychowawczym):**

W przypadku stwierdzenia, że problem krzywdzenia nie wymaga sięgnięcia po środki represji karnej wobec rodziny oraz izolowania od niej małoletniego i po upewnieniu się, że możliwa jest współpraca z rodzicami:

1. Pedagog/psycholog szkolny wzywa do szkoły rodziców/opiekunów ucznia na zebranie zespołu wychowawczego.
1. W ramach pracy zespołu wychowawczego zawiera z rodzicami kontrakt o współpracy na rzecz poprawy sytuacji dziecka i rodziny.
1. Podejmuje działania wynikające z potrzeb małoletniego i rodziny w kierunku:
  - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy psychologiczno- pedagogicznej na terenie szkoły,
  - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących, np. poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
  - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania pracy, zorganizowanie pomocy finansowej, rzeczowej.

### **W przypadku potrzeby uruchomienia procedury Niebieskie Karty:**

- 1) Wyznaczamy osobę odpowiedzialną za pilotowanie realizacji tej procedury. Jest to zawsze członek zespołu psychologiczno-pedagogicznego, działający w porozumieniu z dyrektorem szkoły. Jednakże wszystkie działania w ramach realizacji procedury omawiane są i zatwierdzane przez zespół psychologiczno – pedagogiczny, tzn. nikt samodzielnie nie podejmuje decyzji istotnych i ważnych, np. o wszczęciu procedury. Zawsze robi to zespół.
- 2) Zapraszamy rodziców na spotkanie, na którym informujemy o podjęciu decyzji uruchomienia procedury Niebieskiej Karty. Staramy się przekazać rodzicom zamysł, jaki towarzyszy nam przy sięganiu po to rozwiązanie (oczywiście jeśli jest to wtedy możliwe, bo z reguły tym spotkaniom towarzyszą duże emocje/złość rodzica – sprawcy przemocy/prestensje).

Na tym spotkaniu wyrażamy oczekiwanie, że rodzic stosujący przemoc, zaprzestanie natychmiast swoich działań. Mówimy także, że w Polsce obowiązuje prawny zakaz stosowania przemocy wobec dzieci i że to jest przestępstwo.

3) Zapraszamy dziecko – osobę doznającą przemocy/świadka przemocy na indywidualne lub grupowe zajęcia psychologiczne i pedagogiczne na terenie szkoły.

4) Ważne jest, żeby małoletni usłyszał, że nie jest niczemu winny, że przemoc, której doświadcza lub której jest świadkiem, jest przestępstwem, a praca nad zmianą tej sytuacji to odpowiedzialność dorosłych. Istotne jest, żeby na tyle, na ile jest to możliwe, wynieść komunikację z rodzicami ponad dziecko. Należy dążyć do tego, aby wyłączyć ucznia z poczuwania się do odpowiedzialności za toczący się proces, jednocześnie nie należy udawać, że nic się nie dzieje. Ważne jest, żeby rozmawiać z dzieckiem o tym, jak ono się czuje w tej sytuacji, bo najczęściej czuje się winne zaistniałej sytuacji i jedna rozmowa nie rozwiązuje sprawy.

5) Staramy się ustalić formę kontaktów i współpracy z rodzicem/rodzicami małoletniego, np. umawiamy się na regularne spotkania ws. omawiania sytuacji małoletniego i rodziny.

Umawiamy się również na baczność obserwację zachowania i samopoczucia dziecka.

6) Psycholog/pedagog uczestniczy w spotkaniach grupy roboczej, powoływanej każdorazowo po uruchomieniu procedury.

7) Na spotkaniach grupy roboczej ustalany jest środowiskowy plan pracy z daną rodziną, tzn. określone zostaje, czym warto, żeby zajął się GOPS, czym szkoła, a czym policja.

8) Ważne jest, żeby pracownik szkoły podzielił się swoimi doświadczeniami w pracy z daną osobą/rodziną, tzn. czy łatwo nawiązać kontakt, czy osoba stosująca przemoc domową przychodzi na umówione spotkania, czy potrafi krytycznie spojrzeć na to, co robi, czy ma motywację do współpracy z instytucjami itd.

9) Psycholog/pedagog pozostaje w kontakcie telefonicznym/osobistym z członkami grupy roboczej, żeby na bieżąco badać sytuację rodziny i rozmawiać o ewentualnych zmianach zachodzących w rodzinie bądź braku tych zmian.

- **W przypadku zdiagnozowania zagrożenia zdrowia lub życia małoletniego:**
  1. Dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego pedagog/ psycholog szkolny powiadamia policję, wydział rodzinny i nieletnich sądu rejonowego oraz prokuraturę rejonową o popełnieniu przestępstwa. Równolegle powiadamia pracownika socjalnego w rejonie.
  1. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

Załącznikami do procedury jest wzór Kwestionariusza oceny ryzyka występowania przemocy w rodzinie wobec dziecka do 9 lat i dzieci starszych od 9 lat, algorytm postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie dziecka oraz formularz Niebieska Karta- A.